

Posudek na práci Michala Považana:

Vznik, posobenie a transformácia štátneho zastupiteľstva na Slovensku

Autor si vzal za předmět svého zkoumání problematiku vývoje veřejné žaloby na území dnešního Slovenska, a to od nejstarších dob do roku 1952. A zde vidím první z řady problémů této práce. Výklad do roku 1848 je zcela nadbytečný, a do jisté míry odporuje úvodnímu tvrzení, že „v Uhrách se díky charakteru trestního práva jako soukromoprávní disciplíny nevyvinuly vlastní orgány veřejné žaloby.“ Rovněž ukončení výkladu v roce 1952 není moc logické. Buď měl autor výklad dotáhnout do současnosti, nebo ho ukončit před rokem 1948.

Než se dostaneme k hodnocení vlastního textu, je třeba upozornit na fatální nedostatek formální – stránky nejsou číslovány a jednotlivé kapitoly rovněž nemají pořadová čísla, tedy orientace v textu je v podstatě nulová. Tento nedostatek bych nepominul ani u bakalářské práce. Toto i znesnadňuje hodnotiteli konkretizovat své připomínky (není možné odkázat na příslušnou stranu).

V první kapitole autor představuje jednotlivé typy veřejné žaloby – francouzský, německý a socialistický.

Vlastní výklad vývoje orgánů veřejné žaloby začíná v další kapitole. Ovšem hned s první větou „Právo je odvěká součást lidské společnosti“ rozhodně není možné souhlasit. Právo vzniká až se vznikem státu!!! U předstátní společnosti se o právní systém nejedná, ale jde o systém předprávních obyčejných státními orgány nevymáhaných norem. Z tohoto pohledu i zmínka o Sámově říši je neodůvodnitelná. I další úvahy o vztahu trestního práva - církve – státu atd. jsou velmi problematické a řekl bych nepravdivé. Jak do toho zapadají regulativy chování v předstátní společnosti, realita pohanské společnosti atd.? Těchto úvah se měl autor vzdát.

Z hlediska sledovaného cíle je rovněž výklad o Sámově říši, Nitranském knížectví a konečně i o Velké Moravě nadbytečný vzhledem k neexistenci orgánů veřejné žaloby a pravděpodobně i propracovanějšího soudního systému.

V dalších částech autor věnuje pozornost státnímu mechanismu uherského státu a v rámci toho postupně formující se veřejné žaloby. I zde by bylo možné asi s některými zjednodušujícími tvrzeními polemizovat, ale to nechám větším odborníkům na uherské dějiny, než jsem já.

Nesporně užitečnější výklad začíná až v nečíslovaných kapitolách věnovaných vývoji po roce 1848. Období do vzniku republiky je logicky rozdělené do dvou částí, tedy do rakouskou-uherského vyrovnání a od tohoto vyrovnání do vzniku republiky. Autor zde sleduje vznik orgán

veřejné žaloby na pozadí politicko-ústavního vývoje a samozřejmě vývoje trestního řízení. Zajímavý je výklad o královském fiskálovi.

Mnohem obsáhlejší výklad je věnován období meziválečného Československa. Zde ovšem čtenáře zaujme označení recepčního zákona jako „nařízení“. Toto překvalifikování této normy by měl autor při obhajobě vysvětlit.

Další výklad je věnován vývoji prvorepublikového ústavního práva, soudnictví a v návaznosti na to veřejné žalobě. Autor zdůrazňuje, že mezníkem se stal rok 1928, kdy došlo ke sjednocení soudnictví a tím i veřejné žaloby. Byla zřízena státní zastupitelství při krajských a vrchních zastupitelstvích. Všele této soustavy stál generální prokurátor. O samotné vnitřní organizaci a působnosti se toho ale moc nedozvíme.

Samostatná pozornost je věnována období Slovenské republiky (1939-1944). Zde po zbytečně obsáhlém výkladu o organizaci státu, soudnictví a trestním právu se krátce věnuje i veřejné žalobě. Upozorňuje zejména na zákon č. 112/1942 Sl. z. který přinesl novou organizaci soudů a tím i veřejné žaloby. Podle této právní normy byly zřízeny úřady veřejné žaloby v sídlech krajských, vrchních a Nejvyššího soudu, jako státní zastupitelstva, vrchní státní zastupitelstva a generální státní zastupitelstvo. Vrchní státní zastupitelství byla zřízena v Bratislavě a Prešově. Konečně poslední část práce je věnována období 1944-1952. Opět po zbytečně obsáhlých výkladech státoprávních, které najdeme v každé učebnici (také autor na učebnice odkazuje) se věnuje organizaci soudnictví a v návaznosti na to státním u zastupitelství. Jak již jsem napsal, rok 1952 je dost nelogický, když už tak měl výklad ukončit zánikem státního zastupitelství a vznikem prokuratury. Ještě logičtější by bylo vynechat obsáhlé výklady o středověké neexistující veřejné žalobě a text dovést nejméně do rozpadu Československa.

Přes uvedené výhrady je možné konstatovat, že práce je postavena na teoretických znalostech autora. Je psána na základě znalostí rozsáhlé odborné literatury. Bohužel archivní výzkum i judikaturu postrádáme.

Dále je třeba říci, že autor prokázal schopnost shromažďovat potřebné informace a fakta z odborné literatury a následně je analyzovat a interpretovat je v duchu právních teorií. V návaznosti na to prokázal schopnost formulovat relevantní a srozumitelné závěry a doporučení. Na základě těchto skutečností práci **doporučuji** k obhajobě.

Doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Brno, 22. listopadu 2017